

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ยืมและความผูกพันต่อองค์กร ของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย*

ปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว¹ ณัฐพันธ์ เผ่าพันธ์²

(วันที่รับบทความ: 12 กุมภาพันธ์ 2562; วันที่แก้ไขบทความ: 24 เมษายน 2562; วันที่ตอบรับบทความ: 27 เมษายน 2562)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ยืมของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย 2) ศึกษาอิทธิพลของการชำระหนี้เงินกู้ยืมที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย และ 3) สร้างแบบจำลองปัจจัยที่ส่งผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ยืมและความผูกพันต่อองค์กรของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทยที่เป็นพนักงานองค์กรเอกชน และมีการชำระหนี้เงินกู้ยืมตามปกติ จำนวน 560 คน ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็นทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยทัศนคติของลูกหนี้ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ของลูกหนี้ และความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการชำระหนี้เงินกู้ยืมของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. การชำระหนี้เงินกู้ยืมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กรของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. แบบจำลอง (Model) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 6 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือ ค่าดัชนี $\chi^2 / df = 1.439$, CFI = 1.00, GFI = 1.00, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.028 และ SRMR = 0.013

คำสำคัญ: การชำระหนี้เงินกู้ยืม, ความผูกพันต่อองค์กร, สินเชื่อเพื่อการศึกษา

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2562

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, E-mail: kookkaew2526@gmail.com

² อาจารย์, วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

The Factor that effect of Loan Repayment and Employee Engagement of Account Receivable of Educational Loan in Thailand *

Pathompong Kookkaew¹ Natsapan Paopan²

(Received: February 12, 2019; Revised: April 24, 2019; Accepted: April 27, 2019)

Abstract

The purposes of study were to 1) Study the factors that effect the loan repayment of account Receivable for Educational Loan in Thailand 2) Study the influence of loans repayment that effects the employee engagement of account receivable of educational loan in Thailand And 3) Create a model of causal factors that effect of loan repayment and employee engagement of account receivable of educational loan in Thailand. The sample was selected from 560 case were account receivables of education loan in Thailand with normal repayment and a private organization employee. In this research, the researchers designed to research into both of Quantitative Research and Qualitative Research. The data analyzed using the Structural Equation Modeling (SEM) technique.

The results of this research were as follow:

1. The factor which consists of Attitude of Account Receivable, Subjective Norm, Perceived of Account Receivable and Financial Well-being has direct positive influence on loans repayment of account receivable of educational loan in Thailand. Statistically significant at the 0.05 level.
2. Loans repayment has direct positive influence on employee engagement of account receivable of educational loan in Thailand. Statistically significant at the 0.05 level.
3. The model of factors influencing of loan repayment and Employee Engagement of Account Receivable of Educational Loan in Thailand was consistent with the empirical data $\chi^2 / df = 1.439$, CFI = 1.00, GFI = 1.00, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.028 และ SRMR = 0.013

Keywords: Loan Repayment, Employee Engagement, Education Loan

* Research Article from thesis for the Doctor of Business Administration Degree, Graduate Collage of Management, Sripatum University, 2019

¹ Student in Doctor of Business Administration Degree, Graduate Collage of Management, Sripatum University, E-mail: kookkaew2526@gmail.com

² Lecturer, Graduate Collage of Management, Sripatum University

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

รัฐบาลได้กำหนดให้ดำเนินการทางด้านสินเชื่อเพื่อการศึกษาในการช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา ที่ต้องการเรียนในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีโอกาสได้ศึกษา และต้องชำระคืนเมื่อสำเร็จการศึกษา แต่ในปัจจุบันมีลูกหนี้จำนวนมากที่สำเร็จการศึกษาและครบกำหนดระยะเวลาชำระคืน แต่ไม่ดำเนินการติดต่อเพื่อขอชำระคืนเงินกู้ยืม หรือมีการผัดผ่อนชำระหนี้ ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ และส่งผลกระทบต่อจำนวนเงินที่ไม่เพียงพอต่อการกระจายโอกาสให้แก่คนรุ่นหลัง เพื่อให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ซึ่งจากการข้อมูลสถานการณ์ให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา พบว่าข้อมูลคงเหลือยอดหนี้คงค้าง ณ เดือนมีนาคม 2561 มีจำนวน 4,900,000 คน จำนวน ผู้กู้ยืมที่ผัดผ่อนชำระหนี้ประมาณ 2,100,000 คน เป็นจำนวนเงินประมาณ 68,000,000,000 บาท (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, 2561)

รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560 เพื่อแก้ปัญหาการผัดผ่อนชำระหนี้และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทางการเงิน โดยกำหนดให้องค์กร หรือนายจ้าง ที่มีพนักงานเป็นลูกหนี้สินเชื่อเพื่อศึกษามีหน้าที่หักเงินได้ที่มาจากการจ้างแรงงาน เช่น เงินเดือน ค่าจ้างฯ นำส่งกรมสรรพากรเพื่อชำระหนี้คืนกองทุน (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, 2560) ซึ่งมาตรการนี้ส่งผลทำให้เกิดเสียงสะท้อนและความวิตกกังวลจากพนักงาน เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ค่าใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภค (สำนักข่าวทีเอ็นเอ็น, 2559) อาจทำให้ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน หรือคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น การเผชิญกับการตัดสินใจในการสมัครงาน การย้ายงานใหม่ (Abu Bakar, E., Masud, J. & Jusoh M.Z., 2006) และอาจส่งผลกระทบต่อความสุขในการทำงาน ซึ่งหากพนักงานไม่มีความสุขในที่ทำงานอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการปฏิบัติงานที่ลดลง ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรเริ่มจากลูกหนี้ในการสร้างทัศนคติ และการรับรู้ต่อการชำระคืนเงินกู้ยืม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลอ้างอิงที่ลูกหนี้ให้ความเชื่อถือ และความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของลูกหนี้ ซึ่งหากมีปัจจัยเหล่านี้สามารถนำมาใช้กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการผัดผ่อนชำระหนี้แทนมาตรการบังคับทางกฎหมายได้นั้น จะทำให้พนักงานคลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย ทำให้เกิดความสุขในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นของความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน และเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่การดำเนินที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ยืม และความผูกพันที่มีต่อองค์กรของพนักงานที่มีสถานะเป็นลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษา และมีการชำระคืนเงินกู้ยืมตามปกติ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลการชำระคืนเงินกู้ยืมตรงตามกำหนดเวลา และนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอเป็นข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์แก่องค์กรผู้ให้กู้ยืม และเป็นแนวทางในการกำหนด

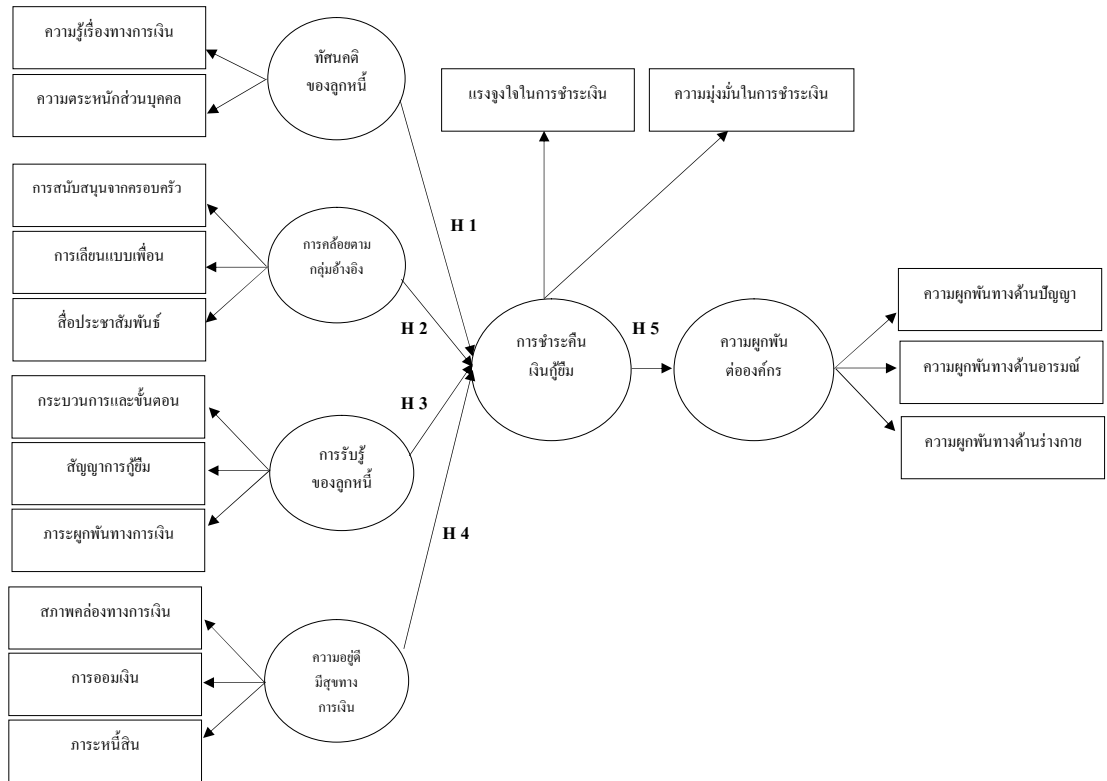
นโยบาย หรือการวางแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนพนักงานสามารถวางแผนทางการเงินในการชำระคืนเงินกู้ยืมตรงตามกำหนดเวลา และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการชำระเงินคืนกู้ยืมของลูกค้าหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการชำระเงินคืนกู้ยืมที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของลูกค้าหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย
3. เพื่อสร้างแบบจำลองปัจจัยเหตุที่ส่งผลต่อการชำระเงินคืนกู้ยืมและความผูกพันต่อองค์กรของลูกค้าหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยพัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reason Acting TRA) (Fishbein and Ajzen, 1975) โดยอธิบายว่าพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลนั้นมีสาเหตุมาจากทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Ismail, S., 2011) นอกจากนี้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลยังเกี่ยวข้องกับตัวแปรของพฤติกรรมที่มีเจตนา มุ่งหมายและวัดความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการทำนายพฤติกรรมที่แท้จริง (Manstead et al., 1983) และทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planed Behavior: TPB) ซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (TRA) ให้สามารถอธิบายพฤติกรรมที่ไม่ได้อยู่ในการควบคุมของบุคคลอย่างเต็มที่ (Ajzen & Fishbein, 1980a) โดยทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนได้กำหนดสมมุติฐานว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง เป็นฟังก์ชันถ่วงน้ำหนักระหว่างความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (behavioral intention) และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (perceived behavioral control) (A. Yayla and Q. Hu, 2007) ซึ่งทั้ง TRA และ TPB มีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกันคือ เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของมนุษย์ผ่านการระบุและวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (Zarina Denan, et al., 2015) สามารถนำมาแสดงกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ทัศนคติของลูกหนี้ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ของลูกหนี้ และความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน มีอิทธิพลทางตรงต่อการชำระเงินคืนกู้ยืมของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย
2. การชำระเงินคืนกู้ยืมมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อการกู้ยืมของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย
3. ทัศนคติของลูกหนี้ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ของลูกหนี้ และความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันต่อการกู้ยืมของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทยที่เป็นพนักงานองค์กรเอกชน และอยู่ระหว่างการชำระคืนเงินกู้ยืมตามปกติ จำนวน 362,800 คน โดยคำนวณจากจำนวนลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทยที่อยู่ระหว่างการชำระหนี้ปกติ จำนวน 1,400,000 คน และคิดเป็นร้อยละ 25.92 ที่ประกอบอาชีพพนักงานองค์กรเอกชน (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, 2561 และ NIDA Pool, 2559)

ตัวอย่าง ได้แก่ ลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทยที่เป็นพนักงานองค์กรเอกชน และอยู่ระหว่างการชำระคืนเงินกู้ยืมตามปกติ จำนวน 560 ตัวอย่าง คำนวณได้จากสูตร Taro Yamane (วิชิต อุ๋อัน, 2011) และประมาณการอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามแบบออนไลน์ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย

1. ทศนคติของลูกหนี้ (Attitude of Account Receivable: AR) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ ความรู้เรื่องทางการเงิน (Financial Literacy: FL) และความตระหนักรู้ส่วนบุคคล (Self-Awareness: SA)
2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm: SN) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ การสนับสนุนจากครอบครัว (Family Support: FS), การเลียนแบบเพื่อน (Imitate Peers: IP), และสื่อประชาสัมพันธ์ (Media: MD)

การรับรู้ของลูกหนี้ (Perceived of Account Receivable : PR) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ การรับรู้กระบวนการและขั้นตอน (Perceived Process and Procedures: PP), การรับรู้สัญญาการกู้ยืม (Perceived Agreement: PA) และการรับรู้ภาระผูกพันทางการเงิน (Perceived Financial Obligations: PO) ความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน (Financial Well-being: FW) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ สภาพคล่องทางการเงิน (Financial Liquidity: FLQ), การออมเงิน (Saving Money: SM) และภาระหนี้สิน (Debt Burden: DB)

ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วย

1. การชำระคืนเงินกู้ยืม (Loan Repayment: LR) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ แรงจูงใจในการชำระเงิน (Motivation to Repay: MR) และ ความมุ่งมั่นในการชำระเงิน (Commitment to Repay: CR),
2. ความผูกพันต่อองค์กร (Employee Engagement: EE) วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ คือ ความผูกพันทางปัญญา (Cognitive: CT), ความผูกพันทางอารมณ์ (Emotional: EN) และความผูกพันทางร่างกาย (Physical: PC)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบตัวเลือก (Checklist) รูปแบบมาตรวัดเป็น Five-point Likert - Type Scale Ranging โดยมีค่า 5 ระดับ และศึกษาการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามจากการสังเคราะห์

และการทบทวนวรรณกรรม รวมข้อคำถาม 63 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าความสอดคล้องรายข้อคำถามระหว่าง 0.8 – 1.00 และค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 0.95 และทดสอบหาความเชื่อมั่นโดยวัดค่าความเชื่อมั่นหรือความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (α) เท่ากับ 0.94 และสามารถจำแนกแต่ละตัวแปรได้ ดังนี้ ทศนคติของลูกหนี้ เท่ากับ 0.93, การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เท่ากับ 0.82, การรับรู้ของลูกหนี้ เท่ากับ 0.93, ความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน เท่ากับ 0.89, การชำระคืนเงินกู้ยืม เท่ากับ 0.83 และความผูกพันต่อองค์กร เท่ากับ 0.76 ซึ่งทุกด้านมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) จึงถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ด้วยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง สัมภาษณ์ลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทยที่มีการชำระคืนเงินกู้ยืมตามปกติ และเป็นพนักงานองค์กรเอกชนจำนวน 5 คน

3. การวิจัยแบบกลุ่ม (Focus Group) ด้วยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อการศึกษา และนักวิชาการ เพื่อนำผลที่ได้ยืนยันแบบจำลองที่ค้นพบและนำมาใช้ร่วมในการอภิปรายผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 กระบวนการ ได้แก่

1. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยกำหนดประชากรเป้าหมาย และตัวอย่างด้วยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จากลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทยที่มีการชำระคืนเงินกู้ยืมตามปกติ และเป็นพนักงานองค์กรเอกชน จำนวน 5 คน เพื่อนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกยืนยันตัวแปรและปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องในบริบทประเทศไทยอย่างไร และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์สำหรับเป็นตัวแบบโครงสร้างตัวแปรเพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามในการศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามทางออนไลน์ (questionnaires) จากพนักงานองค์กรที่มีสถานะเป็นลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทยและอยู่ระหว่างการชำระหนี้ตามปกติจำนวน 560 ราย ช่วงเดือนกันยายน – เดือนธันวาคม 2561 และเพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามแรกในแบบสอบถาม คือ ท่านมีสถานะเป็นพนักงานองค์กรเอกชนและเป็นลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาที่อยู่ระหว่างชำระคืนเงินกู้ยืมตามปกติหรือไม่ หากท่านไม่มีสถานื่อดังกล่าวจะไม่สามารถตอบคำถามข้อต่อไป

3. ดำเนินการวิจัยแบบกลุ่ม (Focus Group) ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าเชื่อเพื่อการศึกษา และนักวิชาการ โดยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาสรุปเป็นแบบจำลองทางสถิติ และนำบทสนทนาที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธี Content Analysis เพื่อจัดระบบและยืนยันแบบจำลองที่ค้นพบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคทางสถิติที่เป็นสถิติพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานด้วยการประเมินแบบจำลองการวัดเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นและแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Assessment of Model Fit) โดยดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งประกอบด้วยดัชนีค่า Chi-Square, (χ^2 / df , CFI, GFI, AGFI, RMSEA และ SRMR)

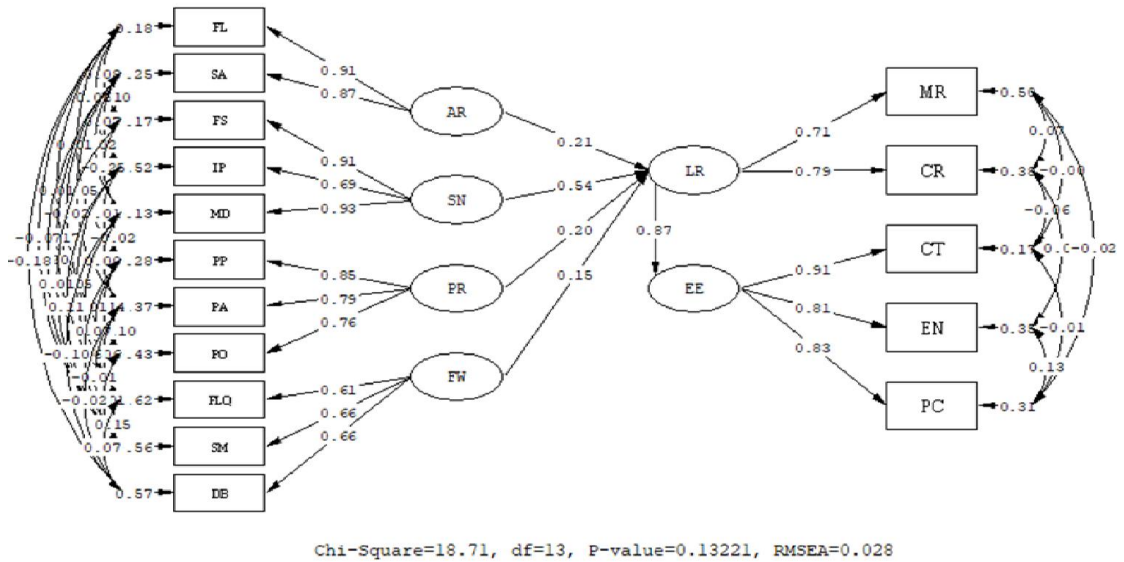
สรุปผลการวิจัย

1. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Assessment of Model Fit) โดยดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วยดัชนีค่า Chi-Square, (χ^2 / df , CFI, GFI, AGFI, RMSEA และ SRMR) สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์	ค่าดัชนีที่วัดได้	ผลการพิจารณา
χ^2 / df (18.71/13)	< 2.00	1.439	ผ่านเกณฑ์
CFI	≥ 0.95	1.00	ผ่านเกณฑ์
GFI	≥ 0.95	1.00	ผ่านเกณฑ์
AGFI	≥ 0.90	0.96	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.028	ผ่านเกณฑ์
SRMR	< 0.05	0.013	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดล พบว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 6 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โมเดลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสม กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการชำระคืนเงินกู้ยืมและความผูกพันต่อองค์กรของลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปร

ปัจจัยผล		LR			EE	
ปัจจัยเหตุ	DE	IE	TE	DE	IE	TE
AR	0.21**	-	0.21**	-	0.18**	0.18**
SN	0.54**	-	0.54**	-	0.47**	0.47**
PR	0.20**	-	0.20**	-	0.17**	0.17**
FW	0.15**	-	0.15**	-	0.14**	0.14**
LR	-	-	-	0.87**	-	0.87**

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า ทศนคติของลูกหนี้ (AR), การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN), การรับรู้ของลูกหนี้ (PR) และความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน (FW) มีอิทธิพลทางตรงต่อการชำระคืนเงินกู้ยืม (LR) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.21, 0.54, 0.20 และ 0.15 ตามลำดับ และอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันต่อองค์กร (EE) โดยมีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.18, 0.47, 0.17 และ 0.14 ตามลำดับ และการชำระคืนเงินกู้ยืม (LR) มีอิทธิพลทางตรงความผูกพันต่อองค์กร (EE) ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.87

3. การดำเนินการวิจัยแบบกลุ่ม (Focus Group) พบว่า กรอบแนวคิดการวิจัยสามารถนำมาใช้ได้จริงกับบริบทประเทศไทย และตัวแปรแต่ละตัวมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับการชำระคืนเงินกู้ยืมและความผูกพันต่อองค์กรของลูกค้าหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาในประเทศไทย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยปัจจัยด้านทัศนคติของลูกค้าหนี้มีอิทธิพลทางตรงต่อการชำระคืนเงินกู้ยืม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้เรื่องทางการเงินและความตระหนักส่วนบุคคล ซึ่งบ่อยครั้งที่การจ่ายเงินกู้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินจะจ่าย แต่ขึ้นอยู่กับทัศนคติในการจ่ายเงินกู้ (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nkomazana, N., Sibanda, M., & Duve, R. (2015) ได้กล่าวว่า ความรู้เรื่องทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการการเงินส่วนบุคคล และการการตัดสินใจทางการเงินที่ถูกต้องจะนำไปสู่การเติบโตทางการเงิน และ Abu Bakar, E., Masud, J. & Jusoh M.Z., (2006) พบว่า ทัศนคติเชิงบวกต่อการชำระคืนเงินกู้ยืมเกิดจากการที่นักศึกษาตระหนักและมีจิตสำนึกถึงการชำระคืนเงินกู้ยืมว่าเป็นภาระหน้าที่ของตน และเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือคนอื่น ๆ ให้มีโอกาสได้เรียนหนังสือ เช่นเดียวกับ วรณัฐกานต์ นุชพุ่ม (2557) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิตเต็มจำนวน คือ เงินออม การวางแผนการใช้ และความรู้ทางการเงิน และสอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มที่ระบุว่าหากลูกค้าหนี้มีทัศนคติที่ดี มีจิตสำนึกส่วนบุคคลที่จะตระหนักถึงความสำคัญของการชำระคืนเงินกู้ยืม และมีการส่งเสริมให้ผู้กู้ยืมมีความรู้ทางการเงิน ก็จะส่งผลต่อการชำระคืนเงินกู้ยืมที่ตรงตามกำหนดเวลา

2. จากผลการวิจัยปัจจัยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีอิทธิพลทางตรงต่อการชำระคืนเงินกู้ยืม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งมีขนาดอิทธิพลมากที่สุด ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการสนับสนุนของครอบครัว การเลียนแบบเพื่อน และสื่อประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ยืม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shafinar, I., Antoaneta, S. & Satwinder, S. (2011) ได้กล่าวว่า ความตั้งใจชำระคืนเงินกู้ยืม เกิดจากการประเมินทั้งเชิงบวกและเชิงลบและการรับรู้แรงกดดันทางสังคม เช่น สื่อเพื่อน ครอบครัว และพ่อแม่ และหากพวกเขาได้สัมผัสกับแรงกดดันทางสังคมในเชิงบวกก็จะมีแนวโน้มที่จะทำให้การตัดสินใจในการชำระคืนเงินกู้ยืมเพิ่มมากขึ้น และ Mainal, S. A., Ho, C. S., & Yusof, J. M. (2016) ได้ทำการศึกษาและพบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่เป็นสมาชิกในครอบครัวและเพื่อน ๆ มีบทบาทสำคัญในการมีอิทธิพลต่อการชำระหนี้ และสอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มที่ระบุว่าอิทธิพลจากกลุ่มบุคคลอ้างอิงทั้งจากครอบครัว เพื่อนสนิทหรือเพื่อนร่วมงาน และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ จะเป็นส่วนช่วยให้ลูกค้าหนี้เกิดพฤติกรรมการชำระหนี้ที่ตรงตามกำหนดเวลา เช่น สามารถไถ่ถอนน้ำใจของผู้กู้ยืมการได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการชำระคืนเงินกู้ยืม เป็นต้น

3. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของลูกหนี้ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการชำระคืนเงินกู้ยืม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบด้านการรับรู้กระบวนการและขั้นตอน การรับรู้สัญญาการกู้ยืม และการรับรู้ภาระผูกพันทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ยืม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wong, E. et al. (2017) ศึกษาเกี่ยวกับการชำระคืนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาวามาลาเซีย เพื่อตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการชำระคืนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา พบว่า การรับรู้และความเข้าใจในสัญญากู้ยืมเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการชำระคืนเงิน และ Ismail, S., Katan, M., & Omar, R. (2015) พบว่าทัศนคติและการรับรู้มีส่วนทำให้เกิดการชำระคืนเงินกู้ยืมของชาวมุสลิมมาเลย์ และสอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มที่ให้ความคิดเห็นว่าปัจจัยการรับรู้ของลูกหนี้เป็นปัจจัยแรกๆ ที่ควรมีการส่งเสริมเพื่อให้ลูกหนี้มีความเข้าใจกระบวนการ ขั้นตอนต่าง ๆ ที่สำคัญตั้งแต่เริ่มต้นกู้ยืมเงินจนถึงสิ้นสุดกระบวนการชำระคืนเงินกู้ยืม เพื่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง

4. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขทางการเงินที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการชำระคืนเงินกู้ยืม และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งมีขนาดอิทธิพลน้อยที่สุด ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความอยู่ดีมีสุขทางการเงินที่ประกอบด้วยสภาพคล่องทางการเงิน การออมเงิน และภาระหนี้สินที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ยืม อาริษา โพชนุกูล (2559) พบว่า รายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน ปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรสินเชื่อเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การรู้จักบริหารเงินอย่างเหมาะสมจะช่วยให้สามารถจัดการกับเรื่องเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำให้เกิดการชำระคืนเงินกู้ยืมตรงตามกำหนดทรายทอง เลิศเปียง (2557) ซึ่งสอดคล้องกับและงานวิจัยของ Barbara O'Neill (2018) และ Joo, S.-H., & Grable, J. (2004) ที่อธิบายสรุปว่าความอยู่ดีมีสุขทางการเงินที่ดีจะมีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมกับพฤติกรรมทางการเงิน และสอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มที่ให้ความคิดเห็นว่า ความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน สามารถเปรียบเทียบได้จากการที่มีรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย มีสถานะทางการเงินที่มั่นคงสามารถนำเงินไปชำระคืนเงินกู้ยืมได้โดยไม่กระทบกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

5. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการชำระคืนเงินกู้ยืมที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กร สามารถอธิบายได้ว่าลูกหนี้ที่มีความมุ่งมั่นและมีแรงจูงใจในการชำระคืนเงินกู้ยืมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้อลดความวิตกกังวลในการหารายได้เพื่อนำมาชำระหนี้ ส่งผลให้เกิดความสุขในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน เมื่อมีความสุขในชีวิตและการทำงานก็จะส่งผลให้ลูกหนี้เกิดความรักและความผูกพันต่อองค์กรที่ปฏิบัติงาน ซึ่งชลัญญา อันทองทิพย์และคณะ (2555) กล่าวว่า ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ส่งเสริมสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมในการเสริมสร้างชีวิตที่ดีกับพนักงาน จัดสวัสดิการ

ให้กับพนักงานเพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงาน เนื่องจากปัจจุบันพนักงานส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ BenefitEd (2017) นำเสนอวิธีเพิ่มความผูกพันต่อองค์กรในการทำงาน สรุปได้ว่านายจ้างควรมุ่งเน้นการให้ผลประโยชน์แก่พนักงาน ซึ่งหนึ่งในประโยชน์ที่พนักงานมีความต้องการได้แก่ ความช่วยเหลือเกี่ยวกับสินเชื่อการศึกษา เช่นเดียวกับ Talent Intelligence (2017) นำเสนอเรื่องสินเชื่อสำหรับการศึกษาเป็นอุปสรรคต่อความผูกพันต่อองค์กรหรือไม่ และได้สรุปว่า การชำระหนี้เงินกู้ยืมการศึกษาของกลุ่ม Millennials อาจส่งผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กร และสอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มที่ให้ความคิดเห็นว่า เมื่อลูกหนี้ชำระคืนเงินกู้ยืมตรงตามกำหนดเวลา แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่น ความตั้งใจที่จะชำระคืนเงินกู้ยืม ซึ่งอาจเกิดจากการการบริหารจัดการทางการเงินที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการกำหนดกลยุทธ์ หรือนโยบายสำหรับการวางแผนแนวทางการแก้ไขปัญหาการชำระคืนเงินกู้ยืมของพนักงาน
2. ควรมีการส่งเสริมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนผู้กู้ยืมในการชำระหนี้ให้ตรงตามกำหนดเวลา
3. ควรจัดทำนโยบายส่งเสริมให้พนักงานมีความรับผิดชอบต่อน้ำหนักของลูกหนี้ หรือมีนโยบายในการเพิ่มรายได้เพื่อให้พนักงานมีรายรับมากขึ้นและทำให้มีความสามารถในการชำระหนี้เพิ่มขึ้น
4. ควรมีการกำหนดแนวทางร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน เช่น มาตรการการลดภาษีให้กับองค์กรที่ให้ความร่วมมือในการชำระคืนเงินกู้ยืมของพนักงาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และส่วนใหญ่ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากวรรณกรรมต่างประเทศ ดังนั้นผู้ที่นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดดังกล่าว
2. การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกับลูกหนี้สินเชื่อเพื่อการศึกษาเท่านั้น ดังนั้นผู้ที่สนใจจะนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรคำนึงถึงข้อจำกัดดังกล่าวด้วย เนื่องจากลักษณะของสินเชื่อแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. (2560). *ความเป็นมา*. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.studentloan.or.th/detail.php?cid=1466/>.
- _____. (2561). *ข่าวสารและกิจกรรมล่าสุด*. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.studentloan.or.th/index.php/news/detail/228/>.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *การวิเคราะห์ทางสถิติ:เพื่อการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลัญญา อินทองทิม และคณะ. (2555). กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*. 2(2), 161-172.
- ทรายทอง เลิศเปียง. (2557). พฤติกรรมการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ของนักศึกษาสาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ โรงเรียนลำปางพณิชยการและเทคโนโลยี. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*. 4(6), 15-26.
- วรรณัฐกานต์ นุชพุ่ม. (2557). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระหนี้บัตรเครดิต ธนาคารพาณิชย์ไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- วิจิต อุ๋อัน. (2011). *การวิจัยและสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศูนย์สำรวจความคิดเห็น นิด้าโพล. (2559). *แนวทางการตามหนี้ กยศ.* สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2561 จาก <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=60/>.
- สำนักข่าวทีเอ็นเอ็น. (2559). *เสียงสะท้อนผู้กู้ กยศ.กับมาตรการยึดทรัพย์*. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2561, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=2uoWo5j-51Y/>.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). *การศึกษาหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรและขนาดของเงินกู้ที่เหมาะสม*. สืบค้นวันที่ 22 เมษายน 2561, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER5/DRAWER094/GENERAL/DATA0000/00000569.PDF>.
- อาริษา โพนบุญกุล. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการผิดชำระหนี้บัตรสินเชื่อเกษตรกร ธ.ก.ส. สาขาระโนด จังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- Abu Bakar, E., Masud, J. & Jusoh M.Z. (2006). Knowledge, attitude and perceptions of university students towards educational loans in Malaysia. *Journal of family and economic issues*. 27(4), 692-701.
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1980a). Attitude-behaviour relations: a theoretical analysis and review of empirical research. *Psychological bulletin*. 84 (5), 888.

- A. Yayla and Q. Hu, (2007). *User acceptance of e-commerce technology: A meta-analytic comparison of competing models*. Presented at ECIS 2007, St Gellen, Switzerland, September 10-14, 179-190.
- Barbara O'Neill. (2018). *Here are small steps to improved financial well-being*. Retrieved September 18, 2018, from [http://www.njherald.com/20180225/here-are-small-steps-to-improved-financial-wellbeing#//](http://www.njherald.com/20180225/here-are-small-steps-to-improved-financial-wellbeing#/).
- BenefitEd. (2017). *Employee benefit*. Retrieved September 30, 2017, from <https://www.2020employeebenefits.com/ways-employers-can-increase-employee-retention-ameritas-insight/>.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Ismail, S. (2011). *Students' attitude to educational loan repayments: a structural modeling approach*. Doctoral dissertation. Brunel University, UK.
- Manstead, A.S.R., Proffitt, C. & Smart, J.L. (1983). Predicting and understanding mothers' infant-feeding intentions and behaviour: testing the Theory of Reasoned Action. *Journal of personality and social psychology*, 44(4), 657-671.
- Nkomazana, N., Sibanda, M., & Duve, R. (2015). DETERMINANTS OF FINANCIAL KNOWLEDGE AMONG ADOLESCENTS. *Studia Universitatis Babes-Bolyai*, 60(2), 55-65.
- Robinson, D., Perryman, S. and Hayday, S. (2004), *The Drivers of Employee Engagement, Institute for Employment Studies*, Brighton.
- Shafinar, I., Antoaneta, S., & Satwinder, S. (2011). Integrative model of students' attitude to educational loan repayment: A structural modelling approach. *Journal of International Education in Business*, 4(2), 125-140.
- Shen, H. and Zideman, A. (2009). Student loans repayment and recovery: international comparisons, *Higher education*, 57(3), 315-333.
- Talent Intelligence. (2017). *Is Student Loan Debt Your Biggest Employee Engagement Threat?*. Retrieved September 20, 2018, from <http://www.talentintelligence.com/>.
- Wong, E., et al. (2017). Education Loan Repayment and Performances: The Malaysian Graduates Perspectives. *Account and Financial Management Journal*, 2(6), 788-797.
- Zarina Denan, et al. (2015). The Theory of Planned Behavior and Self-Identity Factors Drive Graduates to Be Indebtedness. *International Journal of Social Science and Humanity*, 5(4), 343-346.
